

Emlékkonferencia Vajay Szabolcs születésének 100. évfordulójára

2021. október 7–8.
Budapest–Fehérvárcsurgó

A johannita „hálózat” és működése: a generális káptalanok

Hunyadi Zsolt
Szegedi Tudományegyetem
Történeti Intézet

IP-2019-04-5513

Development and Heritage of the Military
Orders in Croatia (milOrd) 2020-2023

A lovagrendi „hálózat”

- a rendi struktúra újdonságai: cisztercita minta (generális káptalan) és lovagrendi innováció: tartományok (és tartományi káptalanok)
- *preceptorium* → perjelség → nagyperjelség/”**nyelvek**” → központi konvent
- „központok”: Jeruzsálem (1113 –1187) → Belvoir (1187–1191) → Akkó (1191–1291) → Ciprus (1291–c.1308) → Rodosz (c.1308 –1522)
- kapcsolattartók: preceptorok, perjelek (cf. *locumtenens*, *viceprior*), nagyperjelek *visitorok*, kereskedők

A nyelvek és perjelségei

Provence	St. Gilles és Toulouse perjelségei
Francia	Francia, Aquitánia, Champagne perjelségei
Auvergne	Auvergne perjelsége
Alemania	Alemania, Bohemia, Dacia (Skandinávia), (Magyar–Szlavón) perjelségek
Anglia	Anglia (Skócia és Wales) és Írország perjelségei
Aragónia	Navarra és Katalónia perjelségei, valamint Amposta
Kasztília	Kasztília–Leon és Portugália perjelségei
Itália	Lombardia, Velence, Pisa, Róma, Capua, Barletta, Messina, Magyar–Szlavón/Vránai perjelségek

A rodoszi adminisztráció

- másolati könyvek (*chartulariumok*) – Ródosz, Avignon, Nápoly
- generális káptalanok jegyzőkönyvei: jelenléti ívek, rendi adók (*responsio, tallia, mortuarium, vacantia, confratres, passagium, recepte pitantia, pensiones*) befizetése
- 19 középkori generális káptalan jegyzőkönyve (1330–1527)
- Montpellier (1330); Ródosz (15, 1332–1514 között); Nápoly (1384); Róma (1466); Viterbo (1527)
- *Libri bullarum*
- listák: ki hova tartozik?

Capitulum generale (AOM 280-309)

AOM 280. Capitulum generale, 1330

*Subscriptas baiulias capituli generalis retinuit dominus magister auctoritate dicti capituli ad manum suam ordinandas per ipsum sup. Videlicet: Castellaniam Emposte, Preceptoriam Armenie, **Priorem Ungarie**, Priorem Castelle, Priorem Cathalonie, Preceptoriam Neapolis, Comitatum Alisie, Ducatum Athenarum*

AOM 280. Capitulum generale, 1340

Item recorde est que dou prioure de Mesine non se fait a ores aucune ordenacion ni provizion et que le maistre enpense ordener ssur [!] anea per auctorite dou chapistre aueque le conseil des prudeshomes segont que li sera avist convenable. Et ensy meesme del prioure dongrie
Cessont les baillis ordenes de la demer:
[...]
Frére Peyre Cornut **prior dungrie**

AOM 280. Capitulum generale, 1344

Et le priors et baillis per chapitre general du Regne et de Messine et **de Ongrie** Anapol al terme de sus dit.

AOM 281. Capitulum generale, 1384 – Nápoly – szkizma – *responsio*-listák

AOM 282. Capitulum generale, 1454–1462

- az 1454-es generális káptalanon nem jelent meg senki a magyar perjelségből; a név szerinti listán kihagyták a helyet a névnek az itáliai perjelségek között: *hungarie*
- az 1459-es generális káptalan: *Procuratores priorum et prioratum ordinis*
- az 1462-es generális káptalan: *Procuratores D. electi per venerandas Linguas et f. prioratum: [...] prioris Hungarie*

AOM 283. Capitulum generale, 1466–1478

- az 1466-os és 1475-ös generális káptalanon *procurator* képviselte a magyar perjelséget (*Lingua Italie*)

AOM 284. Capitulum generale, 1498–1504

- nincs nyoma, hogy magyarok, vagy képviselőik részt vettek volna az 1498-es ródoszi káptalanon, de *procurator* képviselte őket (*Lingua Italie*)

Libri bullarum (Arch. 316–412 [1346–1528])

Prioratus

Partes cismarine

Terrarum

Assignationes solventium pecuniarum

Libertates et immunitates marinariorum

Armariorum et servorum

Alie diverse scripture

Receptio confratrum

Összegzés

1330–1365 *Lingua Italie* – de! 1358-ban közös *procurator Alamaniával* és *Bohemiával*

1373 vita a magyar–szlavón perjelség hovatartozásáról (megállapodás, rotáció:
Itália/Provence)

1374–1386 *Lingua Italie*

1389–1400 *Lingua Alamanie* (szkizma! Avignon vs. Nápoly)

1401–1438 *Lingua Italie*

1427 vita a magyar–szlavón perjelség hovatartozásáról (megállapodás, rotáció)

1437–1445 hiány

1446 *Lingua Italie*

1447–1459 *Lingua Alamanie*

1460–1466 *Lingua Italie*

1466 vita a magyar–szlavón perjelség hovatartozásáról (*Italia/Alamania*)

1467–1471 *Lingua Alamanie* (*Alamania, Bohemia*)

1472–1504 *Lingua Italie*